

James Joyce
PISMA NORI

prevedla Tina Mahkota

Prevod po izdajah *Letters of James Joyce I/II/III*, London: Faber & Faber, 1957/1966 in *Selected Letters of James Joyce*, Edited by Richard Ellmann. London: Faber & Faber, 1975.

Dozdevne napake (npr. manjkajoča ločila, izpuščene ali ponovljene besede, ki so posebej označene s [sic]), podčrtane ali ležeče natisnjene besede sledijo izvirniku, ki se občasno povsem odmika od ustaljene jezikovne norme ali pa je nečitljiv.

15. junij 1904*

60 Shelbourne Road**

Lahko da sem slep. Dolgo sem gledal glavo rdečkasto rjavih las in sklenil, da ni vaša***. Domov sem šel precej pobit. Rad bi vam predlagal novo snidenje, a vam morda ne bo ustrezalo. Upam, da boste tako ljubeznivi in ga boste predlagali vi – če me niste pozabili!

JAMES A. JOYCE

---

* Razen tam, kjer je označeno drugače, gre za opombe Richarda Ellmanna, urednika izvirnih izdaj Joyceovih pisem.

** Joyce je od konca marca do konca avgusta 1904 živel v opremljeni pod-najemniški sobi na tem naslovu.

*** Joyce je Noro Barnacle, rojeno 21. marca 1884 v Galwayu na zahodni irski obali, prvič zagledal 10. junija 1904 na Nassau Streetu v Dublinu. Ogovoril jo je, in povedala mu je (sprva misleč, da je Joyce švedski mornar), da dela kot sobarica v hotelu Finn's na Leinster Streetu. V Dublin je prišla nekaj mesecev pred tem. Pregovoril jo je, naj se 14. junija sestane z njim, vendar ob dogovorjeni uri ni prišla, tako da sta se prvič sestala dva dneva pozneje, 16. junija 1904. Na ta dan je Joyce pozneje postavil zunanje dogajanje v Uliksesu in je odtlej znan kot Bloomsday. Joyce je z Noro živel vse do konca svojih dni. Leta 1931 sta se v Londonu tudi poročila. Nora je moža preživela in umrla 10. aprila 1951 v Zürichu, 10 let po Joyceovi smrti. (Op. prev.)

8. julij 1904

[Dublin]

Mala našobljena Norica Nocoj se ne morem sniti s tabo, ker moram v Sandymount k nekemu Italijanu*, ki bi rad govoril z mano. Pridi jutri zvečer ob 20.30 na vogal Mer-
rion Sq**. Adieu, moj dragi mali čop rjavih las.

J.A.J.

---

* Najverjetneje gre za Michela Esposita (1855–1929), pianista, skladatelja in učitelja glasbe, ki je leta 1882 zapustil Italijo in se ustalil v Dublinu.

** Merrion Square, trg v središču Dublina. (Op. prev.)

[12. julij 1904]*

60 Shelbourne Road, Dublin

Moja ljuba botrica z rjavimi šolni** Pozabil sem – jutri (v sredo) se ne morem sniti s tabo, lahko pa se v četrtek ob isti uri. Upam, da si moje pismo spodobno položila v posteljo. Tvoja rokavica je vso noč ležala poleg mene – z odpetimi gumbi –, sicer pa se je vedla zelo spodobno – kot Nora. *Prosim*, odloži tisti prsni oklep, ker ne maram objemati poštnega nabiralnika. Slišiš zdaj? (Ona se zasmije).
Moje srce – kot praviš – da – prav res
Petindvajsetminutni poljub na tvoj vrat

AUJEY***

---

* Oglati oklepaj označuje, da gre za domnevni datum ali kraj pisanja. Julija 1904 so torki padli na 5., 12., 19. in 26. dan v mesecu.

** Goodie-Brown-Shoes. Vzdevek je verjetno aluzija na Goody Two Shoes, glavno junakinjo pravljice *The History of Little Goody Two-Shoes* (1765), nekakšno različico Pepelke, katere avtorstvo pripisujejo Oliverju Goldsmithu. Izraz »goody two-shoes« se pogosto uporablja za pretirano ali celo nadeležno krepostno, pobožnjaško osebo. (Op. prev).

*** Podpis je skoraj nečitljiv. Lahko da gre za anagram imena James Augustine v kuhinjski latinščini. Na dnu pisma je z Joyceovo pisavo napisana še beseda »zobobol«.

[konec julija 1904]

60 Shelbourne Road, Dublin

Moja posebno našobljena Nora, rekel sem ti, da ti bom pisal. Zdaj pa ti piši meni in mi povej, kaj za vruga ti je bilo sinoči. Prepričan sem, da je bilo nekaj narobe. Pogledala si me, kot bi ti bilo žal zaradi nečesa, kar se *ni* zgodilo – to bi bi [sic] ti bilo čisto podobno. Vse odtlej se trudim, da bi potolažil svojo roko, a je ne morem. Kje boš v soboto zvečer, v nedeljo zvečer, v ponedeljek zvečer, da te bom lahko videl? Zdaj pa adieu, najdražja. Poljubljam tisto čudežno jamico na vratu tvojem, Krščanski Brat Tvoj v Pohotnosti

J.A.J.

Ko boš naslednjič prišla, pusti doma sitnobo – pa steznik tudi

[konec julija 1904]

[Dublin]

Moja draga Nora Nocoj sem se zalotil, kako globoko sem zavzdihnil, ko sem hodil in pomislil na staro pesem, ki jo je pred tremi stoletji napisal angleški kralj Henrik VIII. – okruten in pohoten kralj. Pesem je tako mila in sveža in zdi se, da je privrela iz tako preprostega žalujočega srca, da ti jo pošiljam v upanju, da ti bo nemara ugajala. Čudno, iz kakšnih motnih mlak angeli izvabijo duha lepote. Njene besede zelo tankočutno in muzikalično izražajo tisto zabrisano in trudno osamljenost, kakršno občutim sam. Pesem je napisana za lutnjo.

JIM

Pesem (za glasbo)

Ah, vzdihni, ki vrejo iz srca,
kakšna bol, ko kvišku se povzpno!
Odkar ljubo svojo zapustiti moram,
zbogom, radost moja, za vekomaj.

10
11

Vajen bil sem zreti njo
in jo prižemati obsé močno,
zdaj pa z vzdihni mnogoterimi velim,
zbogom, radost moja, žalost, dober dan!

Ah, tako se zdi mi, da če mogel bi še zdaj,
(če Bog tako bi hotel!)
radosti moji ne bilo bi para
v srcuujem, ki vse lahko bi postalo.

Henrik VIII.

(razglednica)

[datum poštnega žiga 2. avgust 1904]

[Dublin]

Pod vrbo tam na loki sva z drago se našlà;
z nožico snežno belo med vrbami je šla.
»Ljubezen vzemi zlahka, kot lističi rastó!«
A bil sem mlad, neumen in ni mi mar bilo.

Ob reki na poljani sva z ljubico obstala;
ročico snežno belo mi je na ramo dala.
»Življenje vzemi zlahka, kot bilka trepetá!«
A bil sem mlad, neumen, in zdaj sem poln solzá.
W. B. YEATS*

---

* *Pod vrbo tam na loki* (*Down by the Salley Gardens*), ena najznamenitejših zgodnjih pesmi W. B. Yeatsa iz zbirke *Crossways* (1889). Prev. Janez Menart. V: William Butler Yeats, *Izbrano delo*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1983, str. 14.

3. avgust 1904

60 Shelbourne Road

Draga Nora Te bodo ‚izpustili ven‘ nocoj ob 20.30? Upam, da te bodo, kajti znašel sem se v takem vrtincu nevšečnosti, da hočem v tvojem objemu pozabiti vse. Pridi torej, če moreš. Na temelju apostolskega opolnomočja, ki so mi ga podelili Njegova Svetost Papež Pij Deseti, ti s tem dajem dovoljenje, da prideš brez spodnjih kril in prejmeš Papeški Blagoslov, ki ti ga bom dal z največjim veseljem. Tvoj v Mučenem Judu

VINZENZO VANNUTELLI*
(kardinal diakon)

12

13

---

* Vincenzo Vannutelli (1836–1930), znani kardinal, ki je bil leta 1903 skoraj izvoljen za papeža.

[približno 13. avgusta 1904]

[Dublin]

Moja draga Nora Tukaj najdeš mojo skico (Stephen Dedalus), ki te bo nemara zanimala.* Mislim, da sem imel danes v glavi komaj kako drugo misel razen ene.

JAJ

---

* 13. avgusta je v reviji *Irish Homestead* (Dublin), x.33, str. 676–7, pod psevdonimom Stephen Dedalus izšla prva Joyceova zgodba *Sestri*. Njena predelana različica je uvodna novela v zbirki *Ljudje iz Dublina*.

15. avgust 1904

60 Shelbourne Road

Moja draga Nora Pravkar je odbila ena. Domov sem prišel ob pol polnoči. Vse odtlej sedim v naslanjaču kot norec. Ničesar nisem mogel. Ničesar drugega ne slišim razen tvojega glasu. Kot norec sem, ki posluša, kako me kličeš ‚dragi‘. Dva moška sem nocoj užalil, ko sem ju hladnokrvno zapustil. Hotel sem poslušati tvoj glas, ne nju-nih.

Ko sem s tabo, opustim svojo prezirljivo sumničavo naravo. Želim si, da bi zdaj čutil tvojo glavo na svoji rami. Mislim, da bom šel v posteljo.

Pol ure sem ti tole pisal. Boš ti meni kaj napisala? Upam, da mi boš. Kako naj se podpišem? Sploh se ne bom podpisal, ker sam ne vem, kako naj se podpišem.

[26. avgust 1904]

60 Shelbourne Road

Moja draga Nora Upam, da se boš tega razveselila.* Gospod Cosgrave** bo prišel pote jutri zvečer (v soboto) ob 19.30. Lahko, da se ti ne bom zdel veličasten, ker bom zelo nervozen. Upam, da te minuli teden ni povsem izmučil. Kako dolgo je že, odkar sem te nazadnje videl!

JAJ

---

* Vstopnic za koncert 27. avgusta v Stari koncertni dvorani, na katerem je nastopil Joyce s pozneje slovitim tenorjem Johnom McCormackom in drugimi pevci.

** Vincent Cosgrave, Joyceov znanec in neuslišani Joyceov tekmeč za Norino naklonjenost.

Moja draga Nora Pravkar sem pojedel svojo polnočno večerjo, ki mi ni niti malo teknila. Ko sem bil skoraj že na polovici, sem ugotovil, da jem s prsti. Slabo mi je postalo, tako kot mi je sinoči. Izredno sem nesrečen. Oprosti mi zaradi tega groznega peresa in tega strašnega papirja.

Morda sem ti nocoj zadal bol s tistim, kar sem rekel, toda gotovo je bolje, da veš, kako mislim o večini stvari. Moj razum zavrača celotni sedanji družbeni red in krščanstvo – dom, splošno priznane vrline, življenjske razrede in religiozne doktrine. Kako le bi mi mogla ugajati ideja doma? Moj dom ni bil drugega kot aranžma srednjega razreda, ki so ga uničile razsipne razvade, in te sem tudi sam podedoval. Mojo mater so počasi ubijali, tako mislim, očetovo grdo ravnanje, dolgoletne skrbi in cinična odkritosrčnost mojega vedenja. Ko sem gledal njen obraz, ko je ležala v krsti – njen sivi in od raka opustošeni obraz –, sem doumel, da gledam obraz žrtve in preklel sem sistem, ki je iz nje naredil žrtev. Sedemnajst nas je bilo v družini. Moji bratje in sestre mi ne pomenijo nič. Samo en brat me je sposoben razumeti.

Pred šestimi leti sem zapustil Katoliško cerkev, ki sem jo goreče zasovražil. Ugotovil sem, da je zaradi moje nagle in nepremišljene narave povsem nemogoče, da bi ostal v njej. Ko sem bil študent, sem proti njej bil tajno vojno in zavrnil položaje, ki mi jih je ponujala. S tem sem iz sebe naredil berača, ohranil pa sem svoj ponos. Zdaj se proti njej odkrito vojskujem s tem, kar pišem in govorim in počnem. V družbeni red ne morem vstopiti drugače kot vagabund. Trikrat sem začel študirati medicino, enkrat pravo, enkrat glasbo. Pred tednom dni sem se pripravljaj, da bom odšel od tod kot potujoči igravec. V ta načrt pa

nisem mogel vložiti nikakršne energije, ker si me ti ves čas vlekla za komolec. Sedanje težave, ki jih imam v življenju, so neverjetne, toda jaz jih preziram.

Ko si šla nocoj noter, sem odkolovratil proti Grafton Streetu, kjer sem dolgo stal, naslonjen na cestno svetilko in kadil. Ulica je bila polna življenja, v kakršno sem izlil tok svoje mladosti. Ko sem stal tam, sem pomislil na nekaj stavkov, ki sem jih napisal pred leti, ko sem živel v Parizu – sledečih stavkov – »Hodijo mimo v dvoje in troje sredi vrvenja bulvarja, gredo kot ljudje, ki so si vzeli lagodje v zakup. Sedaj so v trgovinici domačega slaščičarja, klepečejo in drobijo male koščke krhkega testa ali tiho sede pri mizah ob vratih kavarne ali sestopajo s kočij, z živahnim gibanjem oblačil, mehkih kot glas prešuštnika. Hodijo mimo v oblaku parfumov: pod parfumi imajo njihova telesa topel in vlažen vonj ...*«

Ko sem si to ponavljal, sem vedel, da to življenje še zmeraj čaka name, če se bom le odločil in vstopil vanj. Že res, da mi morda ne bo moglo nuditi opoja, kakršnega mi je nekoč, še zmeraj pa me čaka in je zdaj, ko sem modrejši in bolj vodljiv, varno. Nobenih vprašanj ne bo zastavljalo, ničesar pričakovalo od mene, razen nekaj trenutkov mojega življenja, vse ostalo pa bo puščalo prosto in mi v zameno obljubljalo radost. Vse to sem pomislil in ga brez obžalovanja zavrnil. Zame je bilo neuporabno; ne bi mi moglo dati tistega, kar hočem.

Napačno si razumela, bi dejal, nekatere dele pisma, ki sem ti ga napisal, in opazil sem določeno plahost v tvojem vedenju, kot da bi te težil spomin na oni večer. Sam pa

---

* Odlomek je v celoti, razen zadnjega stavka, pariška *Epifanija* 33. Prev. Apolonija Klančar Kobal. V: James Joyce, *Poezija in kratka proza*. Ljubljana: DZS, 2000, str. 53.

gledam na tisto kot na neke vrste zakrament, in spomin nanj me polni z osuplo radostjo. Najbrž ne boš takoj razumela, zakaj neki te tako zelo čislam zaradi tistega, kajti ne poznaš še dobro večine mojih misli. Hkrati je bil to zakrament, ki je pustil v meni končni občutek žalosti in ponižanja – žalosti, ker sem v tebi zagledal neverjetno, melanholično nežnost, ki je bila izbrala tisti zakrament kot kompromis, ponižanja pa zato, ker sem dojel, da sem v tvojih očeh manj vreden od konvencij naše sedanje družbe.

Nocoj sem ti govoril satirično, toda govoril sem o svetu, ne o tebi. Jaz sem sovražnik nizkotnosti in klečeplaznosti ljudi, nisem pa tvoj sovražnik. Mar res ne vidiš preprostosti, ki se skriva za vsemi mojimi krinkami? Vsi nosimo maske. Določeni ljudje, ki vedo, da sva dosti skupaj, me pogosto žalijo zaradi tebe. Mirno jih poslušam, iz zaničevanja jim ne privoščim niti odgovora, toda njihova najneznatnejša beseda prevrača moje srce kot ptico med nevihto.

Ni mi prijetno, da moram zdaj v posteljo in se spominjati tistega zadnjega izraza v tvojih očeh – izraza trudne ravnodušnosti – spominjati se trpljenja v tvojem glasu nedavnega večera. Nobeno človeško bitje ni bilo nikoli bliže moji duši, kot si ji zdaj ti, se zdi, in vendar si zmožna ravnati z mojimi besedami tako boleče brezobzirno. (»Vem, kaj zdaj govori iz tebe,« si rekla.) Ko sem bil mlajši, sem imel prijatelja*, kateremu sem se neomejeno predal – na neki način bolj, kot sem se predal tebi, na neki način pa manj. Bil je Irec, se pravi, da je bil neiskren do mene.

Niti četrtnine tistega nisem povedal, kar hočem povedati, toda strašno se mučim, ko pišem s tem prekletim peresom.

---

* J. F. Byrne (1879–1960) Joyceov najboljši prijatelj na University Collegeu v Dublinu. (Op. prev.)

Ne vem, kaj si boš mislila o tem pismu. Prosim, piši mi, saj mi boš? Verjemi mi, moja draga Nora, zelo te čislam, vendar pa hočem več kot tvoje milovanje. Že spet si me pustila v mukah dvoma.

JAJ

[približno 1. septembra 1904]

7 S. Peter's Terrace,
Cabra, Dublin*

Ljubica Danes zjutraj sem tako vedre volje, da ti vseka-
kor moram pisati, pa če ti je prav ali ne. Nobenih drugih
novic nimam zate razen te, da sem svoji sestri sinoči pove-
dal o tebi. Bilo je zelo smešno. Čez pol ure moram zdoma
na sestanek s Palmierijem**, ki bi rad, da bi jaz študiral
glasbo, in bom šel mimo tvojega okna. Prav zanima me,
če boš tam. Pa tudi to me zanima, ali te bom, če boš tam,
lahko videl. Najbrž ne.

Kakšno krasno jutro! Tista lobanja me sinoči k sreči
ni prišla trpinčit. Kako sovražim Boga in smrt! Kako rad
imam Noro! Seveda si pretresena spričo teh besed, bitje
pobožno, kakršno si.

Danes zjutraj sem zgodaj vstal, da bi dokončal zgod-
bo, ki jo pišem. Ko sem napisal eno stran, sem sklenil, da
bom raje napisal pismo tebi. Razen tega se mi zdi, da ti
ponedeljek ni bil prav nič po volji in da te bo moje pismo
morda lahko spravilo v boljšo voljo. Kadar sem srečen,
čutim noro željo, da bi to povedal vsakomur, ki ga srečam,
seveda pa bi bil dosti srečnejši, če bi mi ti dala enega tistih
žgolečih poljubov, ki mi jih tako rada daješ. Spominjajo
me na pojoče kanarčke.

Upam, da te danes zjutraj ne muči tista strahotna bo-
lečina. Pojdi iz hiše in obišči starega Sigersona, da ti bo

---

* Od decembra 1902 naprej naslov Joyceovega očeta in sester.

** Benedetto Palmieri (1863–1918?) je bil najboljši učitelj petja v Dublinu. Po rodu iz Neaplja je na dublinski glasbeni akademiji poučeval od leta 1900 do 1914. Joyceu je ponudil, da ga bo tri leta zastonj poučeval v zameno za delež zaslužka od koncertov v naslednjih desetih letih. Joyce je njegovo ponudbo zavrnil.

kaj predpisal. Užaloščena boš, ker ti moram povedati, da moja stara teta* umira za neumnostjo. Prosim, pomni, da imam zaenkrat *trinajst* tvojih pisem.

Glej, da boš tisti dragonarski steznik dala gospodični Murphy – nasploh mislim, da bi ji mirno lahko podarila celotno dragonarsko uniformo. Zakaj le nosiš tiste preklemane reči? Si kdaj videla moške, ki se prevažajo naokoli z Guinnessovimi vozovi, oblečeni v debele površnike iz frizéja**? Mar bi bila res rada videti kot eden izmed njih?

Toda ti si seveda tako svojeglava, da nima pomena, da bi ti jaz kaj govoril. Povedati pa ti moram o mojem prijaznem bratu Stannieju***. Sedi za mizo – ½ oblečen bere knjigo in potihoma govori sam s sabo: »Vrag naj pocitra tega človeka« – avtorja knjige – »Pa kdo hudiča je rekel, da je ta knjiga dobra?« »Tepec bedasti topoglavi!« »Sprašujem se, če niso Angleži najbolj neumen narod na Božji grudi« »Preklet bodi ta angleški norec« etc. etc.

Adieu, moja draga nevedna, vzburljiva, globokoglasa, zaspana, neučakana Nora. Sto tisoč poljubov.

JIM

---

* Najverjetneje gospa Callanan, teta Joyceove matere in model za gospodično Morkan v noveli *Mrtvi*.

** Tkanina z zankasto površino, ki jo tvorijo osnovne niti. (Op. prev.)

*** Stanislaus Joyce (1884–1955).